

Rasism och fördomar

Publicerad: 03 September 2012

Rasism definieras i allmänhet som system av föreställningar, tro och förfaranden som baseras på en världsbild eller ideologi där människan är uppdelad i separata och exklusiva biologiska enheter som kallas raser. Detta är en människosyn som ej är förenligt med islam.

Den biologiska rasismens ideologi innebär en tro människosyn som säger att individer i en ras delar en uppsättning av karakteristiska egenskaper, förmågor eller färdigheter, att drag av personlighet, intellekt, moral och kulturella beteenden ärvs och att detta arv innebär att raser kan rankas som medfött överlägsna eller underlägsna andra. Med denna tro som utgångspunkt kan skillnaderna mellan mänskliga "raser" påpekas och användas som utgångspunkt för att rättfärdiga diskriminering.

Rasism existerade innan och under profeten Muhammeds (över honom vare Guds frid och väl-signelser) tid men han lade fram strategier för att bekämpa den. Här följer några exempel från muslimernas historia och nutid som vittnar om dynamiken in den islamiska människosynen.

Vem kommer att gå till Kaba först med profeten

När muslimerna erövrade Mecka, segrande efter årtal av förföljelser och efterföljande krig med den icketroende Quraysh-klanen, gick profeten direkt till Kaba.

Detta var den islamiska segerns höjdpunkt. Han tog några av muslimerna med sig. Han kunde ha valt bara muslimer från klanen Quraysh, människor som kom från hans egen etniska och tribala bakgrund. Han kunde ha valt enbart araber eller bara de som kom från de gamla höga samhällsklasserna.

Men två av de människor som steg in i Kaba tillsammans med profeten var Bilal ibn Rabah och Zaid ibn Haritha. Bilal var afrikan och före detta slav. Zaid hade heller inte någon hög status ur Qurayshs tribala synsätt. Efter dessa kom en av Quraysh, Abdullāh ibn Umar. Må Gud vara nöjd med dem alla.

Denna segerns dag hörde framgång och lycka till alla muslimer oavsett vem de var eller varifrån de kom.

Denne svarte man är vår ledare

Under Umar ibn al-Khattābs kalifat när muslimerna erövrade Egypten var en muslimsk ledare, som råkade vara en svart man vid namn Ubaydah ibn Thami, tillsammans med det följe som skulle träffa Muqawqis, Egyptens kristne ledare.

Då muslimerna kom till Muqawqis med Ubaydah i spetsen blev Muqawqis rädd för mannens hudfärg.

"För bort denne svarte man från mig och för fram någon annan," krävde han. Muslimerna vägrade. De insisterade på att Ubaydah var den bäste bland dem och att han var deras ledare vars beslut de

följde. De förklarade för Muqawqis att en människas färg inte hade någon betydelse för dem. Till slut hade Muqawqis inget annat val än att tala med den muslimska delegationens ledare.

Dessa muslimer praktiserade en islamisk princip om att det är individens karaktär som har företräde och inte hudfärgen.

Erövringen av Jerusalem

Jerusalem och dess omgivande territorium var och förblev heliga för muslimer, kristna och judar. Det var under Umar ibn al-Khattābs kalifat (634–635) som muslimerna kom att nå ledarskapet för detta territorie. Må Gud vara nöjd med honom.

Muslimernas reaktion på denna seger är någonting att minnas. Umar trädde in i Jerusalem med ödmjukhet. Han gick till fots medan, inte han, utan hans tjänare red bekvämt på hans kamel. De hade turats om att gå och att rida.

Vid ett tillfälle bad de kristna honom att förrätta bön i deras kyrka men han avböjde. Han avböjde med ursäkten att han var rädd att muslimerna i framtiden skulle komma att använda det som en ursäkt för att ta över kyrkan och bygga en moské där.

De kristna gav honom nyckeln till Uppståndelsekyrkan så att muslimerna skulle ansvara för dess säkerhet. Den nyckeln är hos muslimerna än i dag.

I kontrast till detta attackerade och ockuperade europeiska kristna under korstågen (1095 till 1291) detta heliga land. De förtryckte muslimerna och den lokala kristna samt judiska befolkningen. Dessa korsfarare dödade över 200 000 oskyldiga civila.

Det var som svar på detta fasansfulla förtryck och behovet av att befria området från korsfararnas kontroll som sultan Salāh ad-Dīn Ayūbi (Saladin) befriade Jerusalem från dem år 1187.

Hans ankomst förde med sig lättnad för den lokala kristna populationen som hjälpte honom efter det förtryck de lidit i händerna på deras trosfränder korsfararna. Salāh ad-Dīn behandlade inte bara korsfararna med vänlighet utan försäkrade också att muslimer och ickemuslimer levde i fred med varandra.

En särskild berättelse om honom återger att några muslimska soldater belägrade ett kristet försvarsverk. Många kristna sökte skydd innanför inklusive ett ungt par som planerade att gifta sig men vars planer hade avstannat på grund av striderna. De beslöt sig för att gifta sig ändå även om dem var fast innanför befästningen.

Salāh ad-Dīn förde befäl över de muslimska trupperna vid det tillfället. Då han hörde talas om bröllopet beordrade han soldaterna att inte anfälla befästningen där paret befann sig så att de kunde få lugn och ro. Som svar på deras respekt sände brudens mor ut fat med mat så att Salāh ad-Dīn och muslimernas arme kunde ta del av bröllopsfestligheterna.

Sannerligen har den bästa perioden av fred och rättvisa för alla i Jerusalem varit den period då muslimerna styrde.

Det muslimska Spanien: civilisation gentemot Inkvisition

Många muslimer ser tillbaks på det muslimska Spanien med stolthet. Men vad få vet är att även judar kallar denna tid för deras "gyllene era".

Spanien blev en del av den islamiska världen i början av 700-talet. Under det muslimska styret kom Spanien till att bli civilisationens centrum. Även om många lokala spanjorer blev muslimer var kristna och judar fria i alla aspekter av deras liv. Muslimerna respekterade deras religioner och institutioner. Resultatet var födelsen av den första verkligt kosmopolitiska kulturen i väst.

Kristna studerade vid sidan av muslimska lärde i en sådan omfattning att en kristen vid namn Alvaro av Cordoba 854 beklagade sig över att dessa studenter glömde sin egen religion och kultur.

Muslimer och kristna i Spanien levde inte isolerade i getton utan samarbetade i det dagliga livets olika aspekter.

En manifestation av detta samarbete kan ses inuti den stora moskén i Cordoba.

Skickliga kristna hantverkare som utbildats i Konstantinopel (som idag är Istanbul) gjorde vackra mosaiker för moskéns väggar. De kristna arbetade sida vid sida med muslimerna för att dekorera moskéns interiörer med färger och utformning. Cordoba var inte bara en stolthet för muslimerna världen över. Staden under sitt muslimska styre var berömd i hela Europa.

En kristen nunna vid namn Hrosvitha som levde på 900-talet beskrev Cordoba från sitt hem i Tyskland som, "Världens juvel – en stad med god kultur, rik... flödande av kunskap".

Det är inte konstigt att Hrosvitha beskrev staden på detta sätt. Det muslimska Spanien var centrumet för vetenskap och konst. Muslimska och judiska lärde skrev många viktiga avhandlingar kring vetenskap på arabiska. En stor mängd antika grekiska texter bevarades också tack vare att muslimer översatte dem till arabiska. Som till exempel Aristoteles arbeten om fysik och biologi. Historiker överlag bestyrker att den muslimska perioden var en avgörande kanal för antikens lärdomar in i väst, i synnerhet genom det muslimska Spanien.

Det var dock inte bara muslimer och kristna som levde gott i Spanien. Judar som var avskydda och hatade på andra platser levde inte bara i säkerhet och fred vid sidan om icke-judar och muslimer i det muslimska Spanien, de lärde sig och bidrog till dess kultur och de kunskaper som muslimska lärde hade etablerat. Ett exempel på detta är den berömde spanske judiske lärde, Moses Maimonides (1135–1204), som författade på arabiska såväl som på hebreiska.

Men denna framgång i rikedom, kunskap och samexistens fick ett våldsamt och tragiskt slut. Då Spaniens kristna korsfarare avvisade muslimerna förstördes en civilisation som tagit århundraden att bygga upp. Muslimer och judar blev antingen avvisade eller tvingade till att konvertera till kristendomen. Miljoner dog då tolerans ersattes av inkquisition. En person som misstänkts vara muslim dödades för den minsta av handlingar som liknade en islamisk tradition – som till exempel att ta ett bad på fredagen.

Muslimer i Bosnien 1992–95

Bosnien är ett annat klart lysande exempel på islamisk icke-rasistisk egalitarianism och tolerans. Dagens Bosnien står ut som ett exempel på de principer för ett mångkulturellt samhälle vilket

vägrade underkasta sig de rasistiska ideal och attackerna från den serbiska nationalismen.

Islam kom till Bosnien 1463 med de osmanska turkarna. Under osmanskt styre konverterade många bosnier till islam. Bosnien förblev under osmanskt styre fram till 1878 då det gavs till Österrike/Ungern som en koloni.

Medan invånarna i Bosnien åtnjöt fördelarna i det Österrike/ungerska imperiet manade sydslaver i Serbien och på andra platser till bildandet av en sydslavisk stat. Det första världskriget började med att en serbnationalist, Gavrilo Princip, assassinerade ärkehertigen Ferdinand i Sarajevo. Efter kriget blev Bosnien en del av den sydslaviska staten Jugoslavien. Det gavs till Kroatien i andra världskriget och under det kalla kriget etablerades den federala jugoslaviska republiken under Josef Tito. Bosnien återställdes till sina medeltida gränser.

Jugoslaviens sönderfall påskyndades av att Slobodan Milošević kom till makten 1986. Miloševićs anammande av den serbnationalistiska agendan ledde till inomstatliga etniska konflikter. Slovenien och Kroatien deklarerade båda sin självständighet 1991 och Bosnien-Hercegovina följde snart efter.

I februari 1992 höll den bosniska regeringen ett referendum om oberoende för alla människor boende i Bosnien. Bosniska serber, understödda av grannen Serbien svarade med väpnat motstånd med målet att dela republiken längs med etniska gränser i ett försök att skapa ett storserbien.

I april 1992 var Bosnien-Hercegovina det mest etniskt diversifierade av de jugoslaviska republikerna. Enligt en Jugoslavisk census 1991 bestod Bosnien av 43,7 % muslimer, 31,4 % serber och 17,3 % kroater.

Bosnierna stod emot serbernas folkmordsattacker trots vapenembargot under större delen av 1995 vilket slutade i Daytonavtalet som undertecknades 21 november, 1995 och som har kvar de multietniska ideal som bosnierna hyllade. Men så som Daytonavtalet är utformat är denna frihet snarare en mardröm än en dröm som gått i uppfyllelse.

Detta var det värsta fall av folkmord i Europa sedan andra världskriget. 250 000 människor dödades och 2 miljoner blev hemlösa då de stod emot serbernas nationalism och rasism för att hylla de ideal om att alla människor kan leva tillsammans. Detta var ett försvar av en princip som leddes av dr. Alija Izetbegovic.

Konklusion om människosyn i Islam

Detta är bara några få exempel ur den muslimska historien vilka är närmre det islamiska idealet att mänskligheten är en. Detta är inte på något sätt ett krav dock, att alla muslimer alltid har betett sig på det mest ideala sätt i sitt tillämpande av dessa ideal. Muslimer precis som alla människor är fullt kapabla att komma till korta i sitt tillämpande av dessa ideal. Man kan föra fram en rad exempel på hur tribalism och nationalism har resulterat i ett oislamiskt beteende bland muslimer. Muslimer som en helhet har aldrig medgivit eller anammat det personliga beteende eller de ideologier som bygger på färg eller ras. Islamiska ideal fortsätter att utmana rasmässiga och nationalistiska ideologier genom att inspirera muslimerna till att efterlikna det föredöme de har i profeten Muhammed – må Guds frid och välsignelser vara över honom.

Källor:

How Muslims in the Past Dealt with Racism and Prejudice, Soundvision.com

Muhammed Knut Bernström (2000), Koranens budskap. Simrishamn: Proprius